

СТАНОВИЩЕ

ВЪРХУ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД НА ТЕМА:

„УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ПЕДАГОГИЧЕСКАТА КОМУНИКАЦИЯ ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА КРИЗИ В УЧИЛИЩЕ“

За присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление 1.2. Педагогика
(Теория на възпитанието и дидактика – Педагогическа комуникация)

Докторант: Радина Младенова, СУ „Св. Кл. Охридски“ – ФП

Научен ръководител: доц. д-р Силвия Цветанска, СУ „Св. Кл. Охридски“ - ФП

Подготвил становището: проф. д-р Силвия Николаева, СУ „Св. Кл. Охридски“- ФП

Преценка за процедурата

Представеният от докторант Радина Младенова дисертационен труд с автореферат и придружаващи документи отговарят на националните изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение. Трудът е обсъден на катедрено заседание за предварителна защита към катедра „Социална работа“ и приет чрез гласуване с решение, че отговаря на критериите за научно изследване от дисертационен тип, на формалните структурни и съдържателни изисквания.

Представяне на докторанта

Радина Младенова е докторант към катедра „Социална работа“ по (Теория на възпитанието и дидактика – Педагогическа комуникация) към Факултета по педагогика на СУ „Св. Кл. Охридски“, Катедра „Социална работа“. Тя е отчислена с право на защита и е изпълнила минималните критерии за обучение в ОНС „Доктор“.

Представен е завършен дисертационен труд с автореферат на труда, публикации по темата на дисертационното изследване, справка с количествени показатели и приноси. Представените от докторантката биографични данни и свързаните с тях официални документи за нейното образование и кариерен път доказват високата професионална експертиза и натрупан опит на докторантката в полето на докторантурата и дисертационното изследване.

Радина Младенова е магистър в две професионални направления – История (СУ „Кл. Охридски“, 1993 - 1999) и Стопанско управление и бизнес администрация (Институт по администрация и стопанско управление, Университет в Нант - Франция, 2008-2011). През следващите години тя надгражда своята базисна подготовка с успешно преминати

допълнителни специализации и тематични курсове. През 2014 г. специализира в полето на образователния мениджмънт чрез сертифицираната програма „Млади лидери в образованието“ към Колумбийския университет, Ню Йорк – САЩ. През 2015 г. участва в обучителен курс на тема „Иновативни интервенции с креативно образование за младежки социални иновации и предприемачество (SALTO – ЦРЧР, България). През 2021 г. се включва в е-Twinning партньорска дейност в полето на гражданското образование. Същата година е зачислена на свободна докторантура докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Социална работа“ по (Теория на възпитанието и дидактика – Педагогическа комуникация) към Факултета по педагогика на СУ „Св. Кл. Охридски“, Катедра „Социална работа“. През 2022 г. Радина Младенова реализира докторантска мобилност към UPJV“JulesVerne”, Amiens, FRANCE. Докторантката владее на много високо равнище френски и английски език (C1 - C2), и ползва професионално полски (B1) и руски език (A1 – A2).

Професионалният път на докторантката също е впечатляващ. Той започва през 2005 г. като учител по история и френски език към 18 СУ „Уилям Гладстон“ – София. От самото начало Радина Младенова съчетава преподавателската си работа с ролята си като координатор на изпит DELF Scolaire и образователни проекти. Своята експертна проектна ангажираност през следващите години тя надгражда с разнообразни национални и международни ангажименти в общо 11 международни проекти като ментор, учител на обучители, съавтор на учебни програми и методически ресурс, презентатор на международни форуми, координатор и оценител на проекти, одитор и др. От 2016 г. до момента тя е заместник директор „Учебна и международна дейност“ в същото средно учебно заведение.

Оценка на дисертабилността на избрания изследователски проблем

Тема на дисертационния труд „*Усъвършенстване на педагогическата комуникация при управление на кризи в училище*“ напълно отговаря на смисъла и приносната значимост на дисертабилен научен проблем, тъй като адресира изключително актуална, но слабо изследвана през последните десетилетия в български контекст теоретико-приложна релация между структурно-функционалните измерения на педагогическата комуникация и нейната значимост при управлението на кризи в училищна среда.

Идентифицираното от докторантката съществено разминаване между високата степен на практическа важност и полезност на кризисния мениджмънт в училище чрез подходите и инструментите на ефективната педагогическа комуникация, от една страна, и недостатъчната теоретична, съдържателна и методическа експертиза по темата в роден контекст, от друга, докторантката адекватно адресира, като интегрира интердисциплинарни научни подходи, приложни модели и казуси от различни по обхват международни и национални изследвания, нормативни регулации и практики.

Направените на различните етапи на изследването и неговото представяне в дисертационния труд изводи, обобщения и препоръки относно научната и приложна

полезност на изследователските резултати потвърждават на практика високата научно-приложна значимост на адресирания научен проблем.

Оценка за избраната концептуална и методологична постановка на дисертационното изследване

В дисертационния труд постановката на изследването е представена в няколко ключови негови части.

На основата на анализиранията актуалност на избраната изследователска тема и многоаспектния обзор на познатите проучвания в проблемното поле (концептуални подходи, конкретни казуси, количествени изследвания и технологични измерения) са формулирани идентифицираните най-съществени ограничения и пропуски в достъпните изследвания. Именно на тяхна основа са дефинирани обектът и предметът на дисертационното изследване, неговите основни понятия, цели и задачи, изследователски въпрос и хипотеза. Решението на авторката да базира изследователската си постановка едновременно върху формулиран основен изследователски въпрос и хипотеза е нестандартно решение, което я мотивира в емпиричната част на труда си да интегрира анализа на резултатите от реализирано смесено (пилотно и същинско) изследване с надграждащ го авторски модел на *концептуална рамка за обучение в умения за комуникация при кризи* (с. 164 – 208) и *интегрирана „оценка чрез дебрифинг“ към нея*. (с. 209 – 214).

Изследователското предизвикателство, с което Радина Младенова се сблъсква чрез този свой избор на изследователска рамка, е да успее паралелно да формулира научно обоснован отговор на изследователския въпрос, проучвайки отдолу нагоре *„Каква е готовността на образователните мениджъри и педагогически специалисти в училище за комуникация при кризисни ситуации с цел осигуряване на безопасна среда и отношения на сътрудничество с членовете на училищната общност?“* (с.9), като същевременно осъществи пълноценната научна проверка отгоре надолу на така формулираната хипотеза, базирана на предположението, че създаването и прилагането на *„концептуална рамка за целенасочено развитие на умения за кризисна комуникация на педагогическите специалисти, които управляват училищни организации, структурирана на базата на идентифицирани потребности в практиката, ще позволи мениджърите в образованието да получат необходимата професионална подкрепа и предварителна подготовка за комуникация по време на кризи.“* (с. 9). Тази изследователска амбиция провокира известна концептуална раздвоеност при формулирането на обекта и предмета на изследването, от една страна, и неговите цел и задачи, като едните по-скоро адресират обхвата и насочеността на изследователския въпрос, а другите – формулираната хипотеза. Тя се задълбочава още повече при дизайна и представянето на емпиричната част на дисертационното изследване, където същинската доказателствената част адресира изследователския въпрос, докато хипотезата по същество не се подлага на проверка, а само се представя авторски вариант на обучителен дизайн и кърикюльм за развитие на умения за кризисна комуникация. В този смисъл дисертационният труд представя резултатите от частично реализиран изследователски дизайн и обхват.

Обосновката и описанието на изследователските методи и процедури като цяло адресират приетата концептуална рамка, но отсъствието на единна критериална скала на изследването, както и съществуващите в текста неточности в използваните понятия и формулировки, като напр. смислово смесване между изследователски подход и изследователски метод (с.107 - 109), дефиниране на теренната работа като „процедура“ в изследването (с. 107) и др., ограничават четивността и разбирането на методологичния замисъл и изпълнение на дисертационната постановка.

Оценка на структурата и съдържанието на труда

Структурното оформление на дисертацията като цяло отговаря на изискванията за подобен род научни трудове. Тя е в обем от 233 с. и обхваща увод, три глави, заключение, използвана литература, списък с приносите и публикациите на дисертанта по темата.

Съдържанието на труда обхваща значима научна, нормативна и практическа информация по темата на дисертационното изследване. Същевременно в различни части на труда съществуват обширни пасажии, които имат водещо реферативно звучене (напр. с. 24-43). Други части от текста нямат ясно открояна свързаност с концептуалната постановка на изследването и представят ненужна за целите и задачите на изследването обширна информация (напр. с. 70 – 103).

В увода се обосновава актуалността на изследователския проблем, прави се преглед на постиженията на познатите изследвания, посочват се идентифицираните изследователски ограничения и слабости, и се представя концептуалната постановка на изследването чрез неговите обект, предмет, цел, задачи, изследователски въпрос, хипотеза и работни понятия. В тази въвеждаща в цялостния дизайн на изследването част няма информация за методологическата рамка.

В първа глава, озаглавена от докторантката „Теоретични координати на изследването“, се прави преглед на концептуалните измерения на комуникацията като социално явление и неговите особености в училищен контекст като инструмент и набор от стратегии за кризисен мениджмънт. Същевременно се прави опит за представяне на тенденциите в европейските стандарти и български опит за комуникация при управление на кризи в училищен контекст. Точно в тази част от труда се наблюдава най-сериозно съдържателно отклонение от ключовите за изследването подтеми, провокирано от включването на обширни текстове с реферативно звучене без директна връзка с темата на дисертационния труд.

Втора глава е посветена на представянето на методологията, резултатите и техния анализ от реализираното смесено емпирично изследване на нагласите и опита на училищните специалисти по отношение на педагогическата комуникация при управление на кризи в училище, което е основа за научния отговор на поставения изследователски въпрос. Особено ценни са представените и анализирани резултати, които представят откритите от респондентите ключови умения за успешен кризисен мениджмънт на педагогическата комуникация. В първите параграфи на тази глава има допуснати терминологични и

методологични неточности при формулиране на използваните подходи, методи и процедури (с.104-109).

Трета глава съдържа обосновка и описание на създадената от докторантката концептуалната рамка за структуриране на обучение по комуникация при управление на кризи в училище. Съдържание и обучителен дизайн адресират по същество формулираната хипотеза, но трудът не съдържа описание на нейната емпирична проверка.

Заключението подходящо систематизира основните изводи и препоръки, извлечени концептуално и от части емпирично в хода на проведеното изследване.

Използваната библиография от 161 източника, от които 54 на кирилица и 107 на латиница, са адекватно подбрани и описани.

Препоръки и въпроси

Дисертационният труд щеше да има по-безспорна научна значимост и достоверност, ако докторантката бе ограничила своите изследователски цели и дейности, като направи категоричен избор между формулирания изследователски въпрос и приетата хипотеза. Съчетаването на двете в обща изследователска рамка предполага по-обхвaten методологичен подход и дизайн.

В тази връзка въпросът ми към дисертантката е, на този етап от своята изследователска зрялост, какъв концептуална промяна на изследователската постановка би направила и чрез какъв модел на емпирично изследване би я реализирала, за да преодолее съществуващата изследователска дихотомия между настоящия изследователски въпрос и хипотеза?

Оценка на приносите

Формулираните от Радина Младенова научни приноси в голяма степен отразяват обективно нейните постижения в труда. Два от *формулираните приноси* адекватно отразяват постиженията на труда. Първият принос, асоцииран от авторката с обогатяване на „понятийният апарат на педагогическото общуване, като е разширена представата за педагогическата комуникация при управление на кризи в училище“ (с. 232), може да бъде приет като валиден с известни уговорки, доколкото изведените от авторката ключови понятия в увода са асоциирани от самата нея с имена и публикации на други автори. В същинската част на труда също няма достатъчно ясна обосновка и формулировка на авторски дефиниции. Тази оценка не се отнася до трета глава, където Радина Младенова представя разработената от нея концептуална рамка на обучителна програма, тъй като тя не е апробирана емпирично, нито е подложена на експертна оценка.

Оценка на автореферата

Представеният автореферат на дисертационния труд представя адекватно съдържането и отделните му части вкл. използвана литература, научни приноси и списък с

публикации. Обемът обхваща 66 страници, които надхвърлят частично обичайните изисквания за ОНС „доктор“.

Оценка на публикации по темата на дисертационното изследване

Списъкът с публикации по темата на дисертационното изследване включва 5 статии (една в съавторство, както и две под печат) и едно учебно помагало (в съавторство). Темите на включените публикации адекватно адресират целта и дизайна на дисертационния труд. Преобладаващата част са публикувани в конферентни сборници, което е доказателство за висока публична активност на докторантката, чрез която тя текущо е споделяла текущите резултати от своята изследователска работа.

Заключение

Коментираните в становището слабости и противоречия в труда не омаловажават неговата реална научна значимост, особено що се отнася до приносния характер на резултатите и препоръките от емпиричното изследване, представени във втора глава, които адресират основния изследователски въпрос.

Въз основа на изпълнение на минималните критерии и научните приноси, предлагам да бъде присъдена научната и образователна степен „доктор“ на СУ „Св. Кл. Охридски“ на Радина Младенова в професионално направление 1.2 Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика – Педагогическа комуникация).

04.01.2025 г.

Автор на становището:

Проф. д-р Силвия Николаева